

Etki Yatırımlarının Ölçüm Ve Değerlendirilmesinde Dijital Çözümler Webinarı

Ö Z E T B Ü L T E N

14 Haziran 2024

10.30- 11.30

marmara_stkam

stkam@marmara.edu.tr

stkam.marmara.edu.tr

Sivil Toplum Kuruluşları
Uygulama ve Araştırma Merkezi

14 Haziran 2024 tarihinde Marmara Üniversitesi STKAM ve Mevzuat Uyum Derneği işbirliğiyle düzenlenen Etki Yatırımlarının Ölçüm ve Değerlendirilmesinde Dijital Çözümler Webinarı' nın konukları Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Genel Müdür Yardımcısı, Etki ve Sürdürülebilirlik Lideri Seçil Yıldız ile Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Öğretim Üyesi, InnoEM Sürdürülebilirlik ve İnovasyon Danışmanlık Kurucu Ortağı Doç.Dr. Ahmet Feyzioğlu oldu.

Webinarın Moderasyonunu üstlenen STKAM Müdürü Prof.Dr. Esra Yüksel Acı'nın, Dünya Bankası Sosyal Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcılık Programı'nın "sosyal açıdan sürdürülebilir toplumlar oluşturmak için sürece herkesi, özellikle kırılgan grupları dahil etmek gerektiği" yaklaşımını referans aldığı açılış konuşması ile başladı. Yüksel Acı, "daha fazla insanın kendini kalkınma sürecinin parçası hissettiğinde ancak sürdürülebilirlikten bahsedebileceğimizi" ifade etti. Özellikle günümüzde ESG nin S'sinin, yani bir şirketin çalışanları, müşterileri, tedarikçileri ve topluluklarla olan ilişkilerini nasıl yönettiği ile ilgili kriterleri, çalışma standartları, insan hakları ve topluluk katılımını dikkate alan çeşitlilik ve kapsayıcılık uygulamalarının çok önemli hale geldiğini belirten Esra Yüksel Acı, Seçil Yıldız'a "Etki ve ESG kavramı arasındaki farkların neler olduğu, Kalkınma ve Yatırım Bankası'nın bu alanlarda neler yaptığı, hangi stratejileri benimsediği" sorusunu yöneltti.

Seçil Yıldız konuşmasına "Hepimizin bildiği üzere Etki Yatırımı ve ESG son yıllarda önemli hale geldi. Sürdürülebilirlik ve sorumlu yatırım uygulamalarının farklı yönlerini temsil eden Etki ve ESG, aslında amaçları ve yaklaşımları bakımından da farklı şeyleri temsil ediyor. Ama her ikisinin de ortak noktası Birleşmiş Milletler'e bağlı 193 ülke tarafından kabul edilen, Ocak 2016 itibariyle yürürlüğe giren, 169 hedeften oluşan 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA). Hem Etki hem ESG, her ikisi de SKA'ları baz alıyor", diyerek başladı.

Günümüzde küresel ısınmanın, iklim değişikliğinin daha fazla gündemde olduğu için 13.SKA olan İklim Eylemi'nin en çok üzerinde durulan amaç olarak karşımıza çıktığını, ancak aslında İklim Eylemi amacı olsun diğer tüm SKA'lar olsun hepsinin birbiriyle ilgili olduğunu belirten Yıldız, özünde tümünün tek bir amacının olduğunu; bunun da daha iyi bir yaşama, sürdürülebilir bir yaşama hizmet etmek olduğunu ifade etti.

SKA'ların herbirinin diğeri ile ilişkili olmasını ve herbirine önem verilmesi gerektiğini bir örnekle açıklayan Seçil Yıldız, "Şirketler, fabrikamızın çatısına GES yaptırdık, karbon emisyonumuzu sıfırladık, başka bir şey yapmaya gerek var mı?" diye bize soruyorlar. Oysa iş sadece karbon emisyonunu düşürdüğünüzü sanmakla kalmıyor"diyerek sözlerine devam etti.

Yıldız, küresel ısınmanın hepimizin yaşadığı gerçeklik olduğunu, yangınlara, sellere, kuraklıklara yol açtığını ve açmaya da devam ettiğini ifade ederken, bu sorunlarla baş edebilmenin ülkeler üstü sorunlar olduğu için dünyanın gündeminde olduğunu belirtti. Seçil Yıldız sözlerine; “Bugünkü Paris Sürecinin öncesinde Kyoto Protokolü vardı ancak Kyoto Protokolü maalesef çok etkili olamadı. Sonrasında Paris İklim Anlaşması ile daha somut hedefler kondu; küresel ısınma 1.5 derece ile sınırlandı, mümkün ise 2 derecenin üzerine çıkmaması hedeflendi ama maalesef 1.5 derece sınırı geçtiğimiz aylarda aşıldı. Daha fazla kuraklık, deniz suyu ısısının yükselmesi ve denizdeki mercan resiflerinin yani en büyük oksijen kaynaklarının yok olması ile karşı kaşıya kalındı. Bugün artık 1.5 dereceye geri dönmek mümkün değil ama 2 dereceyi aşmamak çok önemli” şeklinde devam etti.

Bugüne kadar attığımız adımların, yaptığımız faaliyetlerin negatif etkilerini geri döndüremeyeceğimizi, ancak yapacağımız pozitif katkı ve adımlar ile bundan sonraki jenerasyonlara sürdürülebilir bir yaşam bırakmamızın mümkün olacağını ifade eden Yıldız, etki yatırımlarının bugüne kadar çok fantazi görüldüğünü, etki kavramı ortaya çıkana kadar sosyal konuların daha çok hayırseverliğe ve kurumsal sosyal sorumluluğa indirildiğini belirtti. Seçil Yıldız, ayrıca etkinin yatırım şeklinde olmak zorunda olmadığını, aslında etkinin başka türlü de yaratılabildiği için etki yatırımı yerine etki kavramını kullanmanın daha doğru olacağını vurguladı.

Sadece kendi yaşamımız için bile pozitif etkide bulunmamızın mümkün olduğunu söyleyen Yıldız, “ESG tarafında, bugüne kadar yaptığımız faaliyetlerimizin çevreye ve sosyal konulara ve yönetimsel anlamda verdiğimiz negatif etkiyi azaltmak, nötürlemek veya yok etmek kastedilirken, Etki tarafında ise attığımız adımla bir şeyi daha pozitif hale getirmek, artı bir etki yaratmak kastedilir. ESG eksiği sıfır yapan, Etki ise sıfırı 1 yapan bir unsurdur. Her ikisi de önemli ve kıymetlidir. Hem negatif etkiyi yok etmeye çalışacağız hem pozitif etki yaratacaz ki yaşanabilir bir dünya olsun”, diyerek sözlerine devam etti.

Şirketlerin iş stratejilerinde dikkate alacakları ESG kriterlerine örnek olarak, çevre başlığı altında; karbon ayak izi başta olmak üzere sera gazı emisyonlarına ilişkin stratejileri, ekosistemin ve biyoçeşitliliğin korunmasını, atık yönetimi azaltımını, çevre dostu üretim süreçlerini, tasarımdan geri dönüşüme kadar dögüsel ekonomi uygulamalarını gösteren Yıldız, sosyal başlığı altında; çalışma koşullarının iyileştirilmesini, kapsayıcılık bağlamı stratejilerin önemini vurguladı. Özellikle kırılgan ve dezavantajlı grupların nüfusun dörtte üçünü oluşturduğunu, bunların tamamının kapsandığı politikalara dayanmayan yatırımların yanlış olacağını ifade etti. Dörtte üçü dahil etmeden bir üretim hattı oluşturulur ise sadece dörtte bir satış yaparak kazanç elde edilemeyeceğinin anlaşılması gerektiğini belirten Seçil Yıldız, paydaş kapsamına giren topluluklar ile ilişkilerin iyi yönetilmesi gerektiğinin, yönetim başlığı altında ise şeffaflık ve hesap verilebilirlik gereğinin raporlamayla sağlanmasının, etik kuralların uygulanmasının önemine işaret etti. ESG’ nin her üç kriterinin de kritik önemi olduğunu vurguladı.

Webinar'ın diğer moderatörü Ertan Küçükyağın'ın Kalkınma Bankalarının, "sürdürülebilir finans ve etki konusundaki çalışmalarını hakkında bilgi verebilir misiniz? TKYB bu konu özelinde neler yapıyor? Ve bu kapsamda hangi finansal araçlar mevcut?" soruları üzerine Yıldız, TKYB'nin Türkiye'de IFC'nin etki prensiplerini imzalayan ilk kuruluş olduğunu, attıkları her adımda, her faaliyette ilaveten pozitif etkide bulunma teahhütünü verdiklerini, etki analizini ve ölçümlenmeleri yaptıklarını, bu yıl üçüncüsünü yayınladıkları Etki Raporlarını hazırladıklarını söyledi.

Entegre raporlama, sürdürülebilirlik raporlaması ve etki raporlamasının üçünü de yaptıklarını ifade eden Seçil Yıldız, "sürdürülebilirlik raporu 1 ise entegre raporu onun 3 adım ötesidir. Sürdürülebilirlik raporu mevcut durumu ortaya koyarken entegre rapor mevcut durumun ötesine geçer şirketin teahhütlerini de ortaya koyar, finansal risklerden bağımsız olmadığını gösterir, daha bütüncül bir bakış açısına sahiptir. Entegre Raporla, aslında paydaşlara "gelin bizi kontrol edin" denmiş olunur" şeklinde sözlerine devam etti.

ESG risklerini dikkate alan şirketlerle ilgili olarak bir fabrikanın kullandığı hammadde nedeniyle hammaddenin bulunduğu yere yakın kurulmuş olması örneğini veren Seçil Yıldız, küresel ısınma nedeni ile artık o yerde olmanın mümkün olamayacağı durumda şirketin rekabet edemeyeceği için bu durumun risk oluşturacağını belirtti. Özellikle CFO'ların şirketlerinin on yıllarca var olabilmeleri için bu tür riskleri dikkate alarak karar vermek zorunda kalacaklarını vurguladı.

TKYB'nin yaptığı bir çalışmada, ESG risklerini ve etki yatırımlarını dikkate alan şirketlerin amortisman öncesi esas faaliyet karlılıklarının, dikkate almayan diğer şirketlere göre % 5.7 daha yukarıda olduğu bilgisini paylaşan Seçil Yıldız, söz konusu risk ve fırsatları iş stratejilerine yansıtan şirketlerin her 100 birimlik değerlerinin 25 birimlik kısmının bu risk ve fırsatların iyi değerlendirilmesinden kaynaklandığını, ileriki yıllarda 75 birimlik kısmın da iyi değerlendirmeden kaynaklanacağını, risk ve fırsatları değerlendiremeyen şirketlerin ise on yıl sonra yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalacaklarının altını çizdi.

Riskler iyi analiz edilmezse şirketlerin sürdürülebilirliğinin sıkıntıya gireceğini ifade ederek sözlerine devam eden Yıldız, Banka olarak elli yıldır yurtdışından ucuz kredi getirerek yurtiçi şirketlerin sürdürülebilirlik dönüşümüne destek verdiklerini, bugün hem etki fonu kurma aşamasında olduklarını hem de yatırım yapacaklara şirketlerle ilgili analizler sunduklarını, ayrıca uluslararası etki yatırımları için şirketlerimize danışmanlık yaptıklarını söyledi. Seçil Yıldız sözlerine; "şirketlere baştan sürdürülebilir etki karnelerini veriyoruz, sonrasında neleri düzeltmeleri gerektiği konusunda onlara danışmanlık yapıyoruz" şeklinde devam etti.

TKYB'nin Japon, Alman, Fransız ve İslam kalkınma bankalarından 6.5 milyar dolar fon getirdiklerini, bunun yarısının son 5 yılda, 2.5 milyar dolarının ise son 2 yılda detirildiğini vurgulayan Yıldız, bu fonların önceleri sadece yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğine dönük yatırımlara fon sağladığını ancak daha sonrasında döngüsel ekonomi, kadın istihdamı, göç gibi konuların da kritik olduğu anlaşılması üzerine farklı temalarda da krediler getirilmeye başlandığını ifade etti. Söz konusu alanlarda finansal kaynakların sadece konvansiyonel borçlanma araçlarından oluşmadığını, şirketlerin sürdürülebilir sıkuk, sosyal sukuk gibi borçlanma araçları da ihraç edebileceklerini belirten Seçil Yıldız, most inovatif sukuk yapıları ödülünü aldıklarını söyledi.

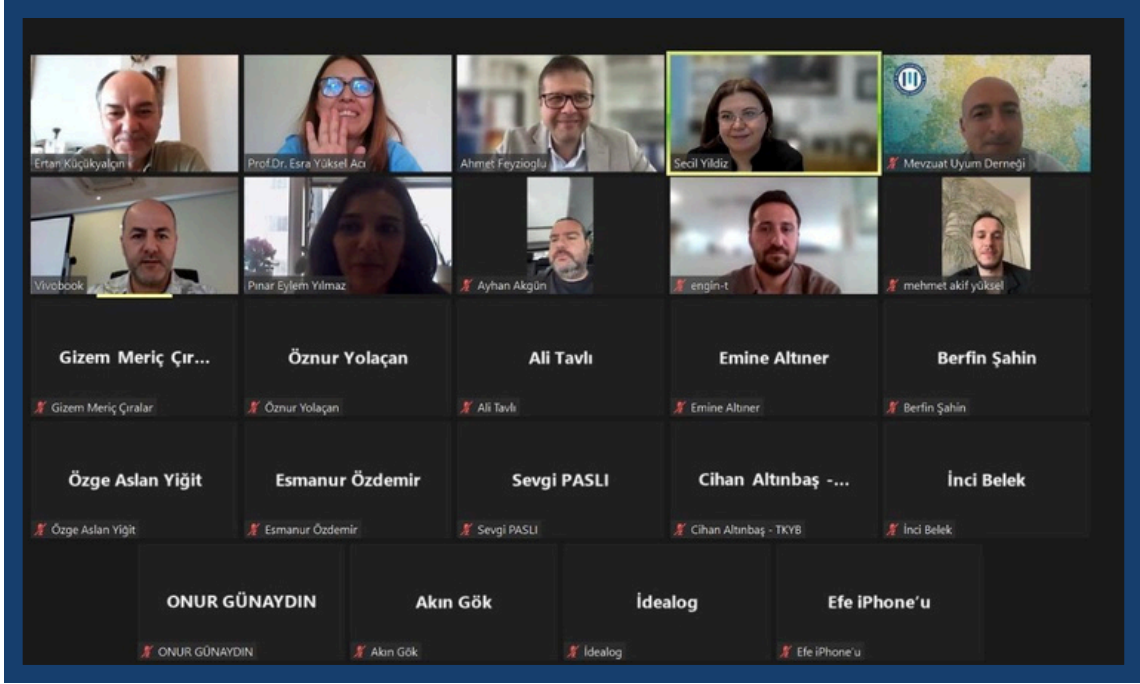
SKA 10: Eşitsizliklerin Azaltılması kapsamında faiz hassasiyeti olan yatırımların sürdürülebilirlik eko sisteminde olmasının çok kritik olduğunu vurgulayan Yıldız, Etki Fonu tarafında ise Banka'ya yüzlerce projenin başvurduğunu, gençlerden son derece iyi projeler geldiğini ifade etti. Ayrıca Banka olarak, bu fonlara başvuran şirketlerde kaç kadın çalışıyor, kaçak işçi var mı, noname şikayet mekanizmaları var mı gibi sorular üzerinden üç ayda bir sahada direkt çalışanlarla konuşarak farklı yöntemlerle raporlama yaptıklarını vurguladı.

Etki Yatırımlarının Ölçüm ve Değerlendirilmesinde Dijital Çözümler Webinar'ı Doç.Dr. Ahmet Feyzioğlu'na yöneltilen sorularla devam etti. İlk olarak STKAM Müdürü Prof.Dr. Esra Yüksel Acı; Dijital çözümlerin neler olduğu, bu çözümlerin nasıl uygulandığı" sorusunu yöneltti. Ahmet Feyzioğlu, bu soruya; etki yatırımlarının ölçümünde veri analitiği yazılımlarının, blockchain teknolojisinin, yapay zeka ve makine öğrenimi tabanlı analiz araçları gibi çeşitli dijital çözümlerin kullanıldığını, bu çözümlerin, yatırımın sosyal ve çevresel etkilerini izlemek ve değerlendirmek için veri toplama, analiz ve raporlama süreçlerini otomatikleştirdiğini söyleyerek cevap verdi. Örnek olarak, blockchain teknolojisinin, yatırımların şeffaf ve güvenilir bir şekilde izlenmesini sağladığını, veri analitiği yazılımlarının ise büyük veri kümelerini analiz ederek yatırımın performansını ve etkisini değerlendirdiğini, Generative yapay zeka araçları ile raporlama gibi vakit alan süreçleri otomatize etmenin ve verimli zaman kullanımı sağlamanın mümkün olduğunu belirtti.

Ertan Küçükyağcı'nın "Dijital çözümler kullanılarak elde edilen verilerin doğruluğu ve güvenilirliğinin nasıl sağlanabileceği" sorusuna Feyzioğlu şu cevabı verdi:"Dijital çözümlerle elde edilen verilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Öncelikle, veri toplama süreçlerinde otomasyon ve standartlaştırılmış protokoller kullanarak insan hatasını minimize edilmelidir. Ayrıca, blockchain gibi güvenilir veri saklama teknolojileri kullanılarak verilerin manipülasyonu önlenmektedir. Veri analitiği yazılımları ve yapay zeka algoritmaları, tutarsızlıkları ve anormallikleri tespit etmek için sürekli olarak verileri tarar ve analiz eder. Son olarak, bağımsız denetim ve doğrulama süreçleri ile elde edilen verilerin güvenilirliği ve doğruluğu sağlanmaktadır. Bu yöntemler, etki yatırımlarının objektif ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanır.

Webinar, Esra Yüksel Acı'nın "sürdürülebilirlik raporlamasında bilgi üreticilerinin ve kullanıcıların dijitalleşmeyi nasıl tanımladıkları, ihtiyaçlarının neler olduğu" sorusu ile devam etti. Doç.Dr. Ahmet Feyzioğlu, bu soruyu; "Dijitalleşmeyi hem bilgi üreticileri hem de kullanıcıları için ayrı ayrı tanımlamak gerekir. Şirketler açısından dijitalleşme, sürdürülebilirlik verilerini toplama, analiz etme ve raporlama süreçlerini otomatikleştirerek daha verimli ve doğru bir şekilde gerçekleştirmek anlamına gelir. Bu, veri toplama araçları, analitik yazılımlar ve bulut tabanlı platformlar kullanılarak sağlanabilir. Şirketler, sürdürülebilirlik performanslarını izlemek ve raporlamak için dijital çözümleri kullanarak operasyonel verimliliği artırabilir ve raporlamada insan hatasını minimize edebilir. Yatırımcılar ve diğer paydaşlar açısından dijitalleşme, erişilebilir ve şeffaf verilere dayalı olarak daha bilinçli ve hızlı kararlar alabilmek anlamına gelir. Bu paydaşlar, dijital platformlar üzerinden sürdürülebilirlik raporlarına, performans göstergelerine ve karşılaştırmalı analizlere kolayca erişebilirler. Rating kuruluşları ise, dijital araçlarla toplanan ve analiz edilen verileri kullanarak daha objektif ve hızlı derecelendirmeler yapabilirler. Her iki tarafın da ortak ihtiyacı, güvenilir, doğrulanabilir ve zamanında bilgiye erişimdir" şeklinde yanıtladı.

Webinar, Ahmet Feyzioğlu'nun verdiği bir dijital uygulama örneği ile son buldu. Bu örnekte, sürdürülebilir şirketler için geliştirilen dijital sürdürülebilirlik raporlama platformundan bahseden Feyzioğlu sözlerine şöyle devam etti: "Bu platform, şirketin üretim süreçlerinden kaynaklanan çevresel etkileri, enerji ve su tüketimini, atık yönetimini ve karbon emisyonlarını izlemek için kullanılıyor. Firma kullanıcılarından gerçek zamanlı veri toplama işlemleri gerçekleştiriliyor. Toplanan veriler, bulut tabanlı bir yapay zeka yazılımına aktarılıyor ve burada veri analitiği yapılarak sürdürülebilirlik performans göstergeleri oluşturuluyor. Bu platform ayrıca, sürdürülebilirlik hedeflerinin belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşılması için gereken adımların planlanması için de kullanılarak kurumsal sürdürülebilirlik stratejilerini belirleyebiliyor. Şirket yöneticileri, raporlama dönemlerinde platform üzerinden otomatik olarak güncellenen raporlara erişebilir ve bu raporları paydaşları ile paylaşabilirler. Böylece, hem iç operasyonel verimlilik sağlanmış oluyor hem de dış paydaşlara karşı şeffaflık artırılıyor".

Sürdürülebilirlik ve Fırsatlar

- Vergi İndirimi**
Sürdürülebilir uygulamalara yönelik vergi avantajları, şirketlere maliyetleri düşürme ve çevresel performanslarını artırma fırsatı sunar.
- Kredi İndirimi**
Finansal kuruluşlar tarafından sürdürülebilir projelere verilen kredi indirimleri, şirketlere uygun maliyetli finansman sağlayarak çevresel sorumluluklarını yerine getirmelerine destek olabilir.
- Yatırım Kolaylığı**
Sürdürülebilirlikle ilgili sektörlerde yapılan yatırımlarda kolaylık, şirketlere çevre dostu teknolojilere geçiş ve yeşil iş modellerini benimsemeleri için teşvik sağlar.
- Müşteri Talepleri**
Tüketicilerin artan sürdürülebilirlik beklentileri, şirketlere çevresel etkilerini azaltma ve sosyal sorumluluklarını yerine getirme konusunda rekabet avantajı sağlar, aynı zamanda müşteri sadakatini artırabilir.
- Yeşil Dönüşüm Sanayi Destek Fonları**
Şirketler, sürdürülebilirlik projelerine finansal destek sağlayan yeşil dönüşüm fonlarına başvurarak çevresel etkilerini azaltabilir ve inovatif çözümlere yatırım yapabilirler.